

Nordisk-baltiskt samarbetsprogram för digitalisering 2025–2030

[Version 15-11-2023]

UTKAST

Innehåll

Innehåll	2
1. Förord	3
2. Inledning	3
3. Politiska prioriteringar	3
4. Mål och delmål	6
5. Utvärdering av samarbetsprogrammet	10

UTKAST

1. Förord

(läggs till senare)

2. Inledning

Samarbetsprogrammet för MR DIGITAL beskriver de politiska prioriteringarna och målen för perioden 2025–2030.

Nordiska ministerrådets vision är att Norden senast 2030 ska vara världens mest hållbara och integrerade region. För att förverkliga denna vision kommer de sektorsspecifika samarbetsprogram som styr arbetet i alla ministerråd under 2025–2030 att baseras på de tre strategiska prioriteringarna i Vision 2030: ett grönt Norden, ett konkurrenskraftigt Norden och ett socialt hållbart Norden.

Samarbetet om digitalisering i MR DIGITAL omfattar inte bara de nordiska utan även de baltiska länderna. Våra samhällen bygger på demokrati, jämlikhet, humankapital och socialt ansvar. Vi måste se till att den digitala omvandlingen följer dessa principer både nu och i framtiden. Digitalisering och teknisk innovation är därför viktiga drivkrafter för utvecklingen av både den privata och den offentliga sektorn samt en viktig möjliggörare för den gröna omställningen. Den nordisk-baltiska regionen är en av de mest digitaliserade i världen, vilket ger oss en unik position för att driva den digitala utvecklingen – regionalt och internationellt. Det nordisk-baltiska samarbetet inom MR DIGITAL tar sin utgångspunkt i regionens gemensamma möjligheter och utmaningar med att skapa en inkluderande och säker digital omställning, stärka konkurrenskraften och den gröna tillväxten samt öka mobiliteten och integrationen i regionen genom säkra, effektiva och gränsöverskridande digitala tjänster för människor, företag och myndigheter.

Nordiska rådet, civilsamhället, näringslivet och andra relevanta aktörer har deltagit i framtagandet av detta samarbetsprogram. Samarbetsprogrammet har godkänts av Nordiska ministerrådet för digitalisering den [datum] och gäller från den 1 januari 2025 till den 31 december 2030.

Digitalisering är till sin natur sektorsövergripande. För att förverkliga visionen i detta samarbetsprogram är sektorsövergripande samverkan avgörande. Genom att arbeta tillsammans med andra sektorer inom det nordiska samarbetet, såsom miljö och klimat, tillväxt, energi, hälsa, utbildning och forskning, naturresurser, kultur och med Gränshinderrådet, kommer vi att se till att synergier kan identifieras och gemensamma utmaningar hanteras, samtidigt som vi uppnår de mest omfattande effekterna när det gäller att förverkliga de ambitiösa målen i Vision 2030.

3. Politiska prioriteringar

De politiska prioriteringarna i detta samarbetsprogram bygger på de nordiska och baltiska digitaliseringsministrarnas åtagande att se till att vår region behåller sin position som ledande inom digitalisering och att regionen kommer att vara den mest digitalt integrerade i världen senast 2030 samtidigt som man ser till att alla i regionen drar nytta av digitaliseringen oavsett ålder, kön, välstånd, utbildning eller digitala färdigheter.

I nära samarbete med andra ministerråd kommer MR DIGITAL att bidra till en offentlig sektor som tillgodoser behoven hos både människor och företag i regionen nu och i framtiden, främja regional mobilitet och konnektivitet, förbättra digitala färdigheter och kompetenser och ansvarsfull användning av digital teknik såväl som att ta ledningen i förverkligandet av både den digitala och den gröna omställningen och hållbar tillväxt. MR DIGITAL kommer att samarbeta om överenskomna europeiska standarder, infrastruktur, datadelning, dataområden och driftskompatibilitet samt konnektivitet i linje med relevanta EU-initiativ och relevant EU-lagstiftning.

De nordisk-baltiska länderna kan visa vägen för digital omvandling i EU och globalt och visa att digital teknik och digitala data kan användas och delas på ett rättvist, öppet, säkert, ansvarsfullt och demokratiskt sätt. Genom att arbeta tillsammans kan den nordisk-baltiska rösten i globala forum stärkas för att påverka politiken och de riktlinjer som kommer därifrån, och se till att de är i linje med våra värderingar och befintliga strukturer.

Vi lever i en tid av snabb teknisk utveckling. Detta samarbetsprogram fastställer övergripande mål för det nordisk-baltiska samarbetet om digitalisering, som bygger på det befintliga samarbetet och baseras på våra gemensamma värderingar och visionen om en säkrare, grönare och friare region 2030.

Utmaningar och möjligheter att uppnå de mål som anges i detta samarbetsprogram är knutna till en rad globala utmaningar och trender:

Klimatförändringar, miljökriser och genomförandet av den digitala och den gröna omställningen

Att hantera miljökriser, klimatförändringar och minska koldioxidutsläppen kommer att kräva betydande investeringar i förnybar energi, hållbara transporter och grön infrastruktur samt gränsöverskridande och sektorsövergripande samarbete för att anpassa politik och prioriteringar. Samtidigt som vi måste genomföra den gröna omställningen står våra samhällen också mitt i en digital omställning. Den gröna och den digitala omställningen bör stärka varandra; ny teknik, bättre användning och delning av data såväl som innovativa digitala lösningar kan, om de tillämpas på den gröna omställningen, ge oss bättre politikutformning och beslutsfattande samt smartare, effektivare och klimatneutrala lösningar för både den offentliga och den privata sektorn. Den digitala omställningen är dock inte grön per automatik, och frågor om energiförbrukning, resurseffektivitet och avfall från de digitala lösningarna eller systemen måste lösas.

Både den digitala och den gröna omställningen och uppnåendet av de ambitiösa målen i den europeiska gröna given kräver parallella satsningar som sammanför alla relevanta sektorer, från politiskt beslutsfattande till akademisk forskning och den privata sektorns innovationer. Den nordisk-baltiska regionen rankas högt inom innovation och digitalisering, och med höga miljöambitioner är regionen i en bra position för att leverera lösningar för den digitala och gröna omställningen. Ett viktigt europeiskt initiativ är Destination Earth, som syftar till att involvera olika sektorer genom att skapa och använda digitala tvillingar av jorden för att övervaka och förutsäga klimatförändringar och påverkan av mänskligt beteende på jorden och i slutändan stödja klimatanpassningsarbetet. Den nordisk-baltiska regionen har en särskild position för att bidra till detta initiativ på grund av investeringarna i infrastruktur för högpresterande datorsystem (HPC) LUMI, med säte i Finland, som stöder utvecklingen av den digitala tvillingtekniken.

Globala ekonomiska trender, snabb digital omvandling och rättsliga hinder

Eftersom regionen i hög grad är integrerad i den globala ekonomin är dess ekonomiska konkurrenskraft starkt kopplad till globala ekonomiska trender. För att säkerställa att vår region behåller sin ekonomiska styrka och konkurrenskraft, liksom vårt förhållningssätt som sätter människan i centrum, måste vi ligga i framkant i dagens snabba teknikutveckling och tillämpa en samordnad och tvärsektoriell strategi för det nordisk-baltiska samarbetet. Artificiell intelligens (AI) utvecklas och används i samhället i högt tempo. AI erbjuder stor potential för ekonomisk tillväxt, produktivitets- och effektivitetsvinster och kan bidra till att lösa angelägna samhällsutmaningar. Samtidigt kan användningen av AI utmana offentlig styrning och offentligt beslutsfattande samt påverka demokratiska processer och information genom ökad risk för till exempel algoritmisk snedvridning eller felaktig och vilseledande information. Vad som är säkert är att AI är nyckeln till den digitala omvandlingen och kommer att fortsätta att ha en allt större inverkan både på ekonomin och vardagen.

Skillnader i genomförandet av bestämmelser som rör digitalisering kan skapa hinder för gränsöverskridande samarbete i regionen och försvåra harmonisering av standarder. Samarbete om utveckling och genomförande av nya och befintliga EU-bestämmelser kan därför bidra till en mer strömlinjeformad lagstiftning i regionen. Att främja driftskompatibilitet samt harmonisera bestämmelser och standarder för att möjliggöra delning av data över gränserna är centralt för att öka digital och datadriven interaktion mellan relevanta nordisk-baltiska aktörer, både inom den offentliga och den privata sektorn.

Geopolitiska risker, regional instabilitet och säkerhetshot mot digital infrastruktur

Den nordisk-baltiska regionen ligger i ett komplext geopolitiskt sammanhang, med grannländer som upplever politisk instabilitet och konflikter. Den avsiktliga förstörelsen av infrastruktur i Ukraina, inklusive digital infrastruktur, visar behovet av resilienta kommunikationsnätverk. Utöver cyberattackerna i Ukraina har vi också sett en växande trend av organiserad cyberbrottslighet på internationell nivå. I takt med att regionen blir mer uppkopplad och beroende av digital teknik ökar cybersäkerhetsriskerna och säkerhetsriskerna för digital infrastruktur, vilket framgår av incidenterna i Östersjön som påverkar kritisk undervattensinfrastruktur. Att upprätthålla och förbättra robusta, resilienta och redundanta digitala infrastrukturer och en hög säkerhetsnivå i de digitala tjänster som våra samhällen är beroende av har blivit allt viktigare och en central aspekt av vår övergripande säkerhet. För att hantera dessa risker krävs ett nära samarbete mellan länderna i regionen samt investeringar i forskning, utveckling, utbildning och kompetens inom cybersäkerhet, både för allmänheten och på expertnivå.

Demografiska förändringar, en digital klyfta, skillnader i konnektivitet och färdigheter

Demografiska förändringar, inklusive åldrande befolkningar och migration, sätter press på regionens offentliga välfärdssystem och sociala sammanhållning. Trots den höga digitaliseringsnivån i den nordisk-baltiska regionen finns det fortfarande betydande skillnader i konnektivitet samt tillgång till digital teknik och digitala färdigheter, vilket bidrar till en digital klyfta och skapar hinder för konkurrenskraft, innovation och samarbete. Vår region har några av de mest digitaliserade offentliga sektorerna i världen, vilket gör dem effektiva, ändamålsenliga och bättre rustade för att tillgodose människors och företags behov. Men detta har också belyst vikten av digital inkludering för att säkerställa att den offentliga sektorn är tillgänglig för alla och att ingen lämnas utanför. Regionalt samarbete om att utforma och vidta åtgärder för att göra digitala tjänster

mer tillgängliga för alla våra invånare kommer att vara avgörande för att behålla positionen som digital föregångare, liksom för konkurrenskraften i vår region. Den snabba tekniska utvecklingen kräver inte bara en god konnektivitet och en digitalt kompetent befolkning, utan även högkvalificerad arbetskraft. Utan riktade investeringar riskerar regionen att drabbas av kompetensbrist.

Att utnyttja dessa möjligheter och hantera utmaningarna kommer att kräva en samordnad, gränsöverskridande och sektorsövergripande strategi som omfattar teknik, utbildning, forskning, lagstiftning och samarbete mellan den offentliga och den privata sektorn samt investeringar i digital infrastruktur och ett stärkt samarbete för att samordna politik och prioriteringar.

4. Mål och delmål

För att bidra till att göra den nordisk-baltiska regionen till världens mest hållbara och integrerade region senast 2030 har Nordiska ministerrådet för digitalisering antagit följande mål och delmål för 2025–2030:

Mål 1. Den nordisk-baltiska regionen är en föregångare när det gäller att förverkliga den digitala och gröna omställningen i EU och internationellt

Ökad användning av data och ny teknik är grundläggande för att utnyttja digitaliseringens potential och samtidigt främja den gröna omställningen. Kunskap och medvetenhet om både grön och digital teknik är en konkurrensfördel för regionen, vilket ger verktyg för en hög ambitionsnivå när det gäller att främja och påskynda den digitala gröna omställningen i och utanför EU och ta ledningen i att anpassa den gröna och den digitala omställningen till varandra.

Samtidigt som vi inser att de två omställningarna är nära sammankopplade krävs det dock fler insatser för att använda data och digitala lösningar för att hantera hållbarhetsutmaningar och minska själva informations- och kommunikationsteknikens (IKT) klimat- och miljöpåverkan. För att den digitala omställningen ska bli en verklig drivkraft för att förverkliga den gröna omställningen måste vi hantera energiförbrukningen, utsläppen och e-avfallet även från digitala lösningar.

Delmål:

- **1.1. Stärkt kompetens, kunskap och forskning om hur digitalisering, dataanvändning och datadelning kan påskynda den gröna omställningen**

Samarbetet kan omfatta insatser som syftar till att skapa ny kunskap, komma med input till EU eller andra internationella processer och/eller politiska beslut genom exempelvis spridning av goda exempel och pilotprojekt. Tillämpning av digitala lösningar, samarbete om datadelning och utnyttjande av ny teknik kan hanteras i samverkan med andra ministerråd (till exempel ministerrådet för tillväxt eller ministerrådet för miljö och klimat). Exempel på detta kan vara bidrag till den digitala tvillingtekniken och pilotprojekt som visar upp verktyg baserade på harmoniserade, driftskompatibla och delade data som främjar datadrivet beslutsfattande: man följer FAIR-principerna (data ska vara sökbara,

tillgängliga, kompatibla och återanvändbara), hjälper intressenter att fatta välgrundade beslut och sätter en ny standard för datadriven styrning av gemensamma resurser.

1.2. Digitala lösningar kommer att ha positiva effekter på miljön

Samarbete om "grönare IKT" kan omfatta utbyte av bästa praxis och nationella erfarenheter, samarbete om standarder och harmonisering för att hantera energiförbrukning, utsläpp och e-avfall från digitala lösningar. Att dela expertis, bedriva gemensamma forskningsprojekt och samarbeta för att genomföra och utvärdera effekterna av innovativ teknik som optimerar processer minskar miljöpåverkan och förbättrar den övergripande hållbarheten i Norden och Baltikum.

Mål 2. En digitalt säker, uppkopplad och integrerad nordisk-baltisk region

Sammankopplade, säkra och robusta digitala infrastrukturer som är driftskompatibla över gränserna i den nordisk-baltiska regionen är en viktig byggsten och en möjliggörare för att bli världens mest integrerade region. De nordisk-baltiska länderna kännetecknas redan av en hög digital mognad, vilket beror på en omfattande tillgång till och användning av digitala tjänster, digitala färdigheter och digital anslutbarhet i varje land. Tillsammans med denna mognad utgör tilliten och de likasinnade invånarna i regionen en grund för att utnyttja fördelarna med multilateralism och göra de nordisk-baltiska länderna till den mest digitalt sammanlänkade regionen i världen. För att uppnå detta krävs en gemensam insats för att ytterligare stärka den gränsöverskridande digitala infrastrukturen, tillsammans med ett gemensamt främjande av de nordisk-baltiska ländernas ömsesidiga intressen på europeisk och global nivå.

Delmål:

- **2.1. Gemensamt område för gränsöverskridande digitala tjänster i den nordisk-baltiska regionen**
Det innebär att man skapar gemensamma förutsättningar för offentliga och privata enheter att kunna erbjuda sina digitala tjänster över gränserna, samtidigt som man samordnar och stärker de nordisk-baltiska ländernas insatser för att harmonisera, genomföra och påverka den relevanta utvecklingen på europeisk och internationell nivå. Det handlar om samarbete kring viktiga element i digitala infrastrukturer, såsom driftskompatibla digitala identiteter, ramverk för delning av data och tillhandahållande av viktiga tjänster för att stödja mobilitet i den nordisk-baltiska regionen. För konkreta resultat måste samordning och samverkan med viktiga tjänsteområden och enheter som ansvarar för dessa vara en viktig del. Ett exempel på detta är involvering av viktiga intressenter för att möjliggöra studenters mobilitet i regionen, och att kombinera detta med gemensamma insatser från aktörer med ansvar för digitala infrastrukturer.
- **2.2. Ökad samordning av insatserna för digital infrastruktur, särskilt för att främja konnektivitet och mobilitet**
Utveckling av en regional röst som är inflytelserik på europeisk och internationell nivå i frågor som rör gränsöverskridande digitala infrastrukturer, genom att utnyttja och stärka det befintliga samarbetet på detta område. Detta kan uppnås genom att sammankoppla och samordna de olika insatserna, initiativen och experterna inom digitala infrastrukturer samt genom att sammanlänka de nationella

prioriteringarna i varje land med målen och delmålen för MR DIGITAL. Detta kan till exempel göras genom att arbeta för att sammanföra de ansvariga enheterna för viktiga områden i varje land för att bilda gränsöverskridande arenor där man förankrar och befäster frågor som rör digitala infrastrukturer i syfte att främja ökad säker anslutbarhet och mobilitet i regionen.

Skillnader i internetåtkomst och konnektivitet i regionen skapar hinder för regionalt samarbete och innovation. Samarbetet kan innefatta att driva på forskning och debatt om samhällseffekterna därav, främja samarbetsnätverk i den nordisk-baltiska regionen, underlätta kommunikation och tekniska diskussioner om 5G-teknikens framsteg och vidareutveckling samt identifiera utmaningar och framväxande trender som är särskilt anpassade till regelverken i Norden och Baltikum.

- **2.3. Ökad datadelning och återanvändning av data**

Arbetet är nära kopplat till delmål 2.1 och 2.2 och bygger vidare på befintliga initiativ för att möjliggöra ökad datadelning och återanvändning av data över gränserna i den nordisk-baltiska regionen. Detta kan göras genom att bygga upp en gemensam förståelse, skapa och dela kunskap, och anpassa sig till viktiga ramverk genom gemensamma insatser för att harmonisera och påverka den internationella utvecklingen samt genom att försöka koppla dessa till de nationella rättsliga, tekniska och semantiska övervägandena i varje land.

Mål 3. En säker, inkluderande och människocentrerad digital omvandling för att säkerställa resilienta samhällen

Cybersäkerhet är en viktig förutsättning för digitalisering. Att upprätthålla och förbättra säkerheten i våra digitala infrastrukturer och tjänster har blivit en integrerad del av samhällelig resiliens och vårt civila försvar. Samarbete om utbyte av information och erfarenheter för att säkerställa tillförlitliga digitala infrastrukturer samt nödvändig kompetens och kapacitet för att känna igen och hantera cyberincidenter eller cyberattacker kommer att bidra till regional resiliens inom informationshantering och digital säkerhet. Allmän IKT-kompetens, digital kunskap samt digitala färdigheter och kompetenser är integrerade delar av den övergripande cybersäkerheten, men också nödvändiga för att delta i den digitala ekonomin och det digitala samhället. Även om de nordiska och baltiska länderna i allmänhet är mycket digitaliserade kan vissa grupper eller personer i vissa livssituationer riskera att bli digitalt exkluderade. Alla länder i den nordisk-baltiska regionen står inför liknande utmaningar, och det finns stort värde i att samarbeta om kunskapsutbyte, hitta bästa praxis och effektivisera lösningar. Det kan också finnas ekonomiska fördelar med att gå samman på regional nivå när det gäller att utveckla eller implementera digitala lösningar för att säkerställa inkludering av vissa mindre grupper. För att regionen ska kunna fortsätta att ligga i framkant av dagens snabba tekniska utveckling kommer en samordnad och sektorsövergripande strategi för det nordisk-baltiska samarbetet att vara centralt. Partnerskap och samverkan mellan myndigheter över gränserna kommer att vara avgörande för regional samstämmighet, utbyte av bästa praxis och finslipning av de sätt på vilka vi närmar oss vårt politiska beslutsfattande.

Delmål

- **3.1. Den digitala klyftan tas itu med, och digital kompetens och digitalt omdöme förbättras**
Den snabba digitala omvandlingen av samhällen innebär en risk för att grupper av människor, eller personer i vissa livssituationer, lämnas utanför. Kunskaps spridning och politiska åtgärder för digital inkludering är ett viktigt steg för att undvika en sådan utveckling. Det kontinuerliga inflytandet från digitala medier och digitala sociala plattformar har understrukt behovet av en befolkning med digitalt omdöme och allmän cybersäkerhetskapacitet, en utveckling som ytterligare understryks av användningen av ny teknik. Att främja samverkan, dialog och kunskapsutbyte mellan yrkesverksamma och politiska beslutsfattare över gränserna kommer att fortsätta att vara viktigt med målet att ge människor möjlighet att aktivt delta i ett digitalt och demokratiskt samhälle och kommande omställningar av arbetskraften.
- **3.2. Digitalt säkra, effektiva och inkluderande tjänster i den offentliga sektorn**
Robusta och säkra digitala tjänster som skyddar användarnas integritet och säkerställer att personuppgifter lagras och behandlas på ett säkert och tillförlitligt sätt, vilket ger alla möjlighet att bättre ha kontroll över sin egen data, är avgörande för invånarnas fortsatta förtroende för digitala tjänster, vilket i sin tur utgör grunden för den digitala omvandlingen. Ökad säkerhet i digitala tjänster kan dock minska deras tillgänglighet om man inte noggrant beaktar detta. Inbyggd säkerhet måste gå hand i hand med användbarhet och inbyggd inkludering. För att underlätta detta, och se till att oavsiktliga fördomar inte förs in i produkter och tjänster, måste arbetskraften vara såväl kompetent som mångfaldig.
- **3.3. Ökade IKT-kompetenser, cyber- och informationssäkerhetsfärdigheter och -förmågor**
I takt med att våra samhällen blir alltmer digitala och uppkopplade blir cyberattacker och -hot ett allt större problem för både offentliga och privata organisationer och institutioner. Bristen på kvalificerad arbetskraft inom såväl allmän IKT som cyber- och informationssäkerhet är inte bara en utmaning för den nordisk-baltiska regionen, utan ett växande problem på global nivå. Regionalt samarbete om bästa praxis och kunskapsutbyte samt samarbete om politik och infrastruktur kommer att vara viktigt för att möjliggöra en säker digital omställning och för att upprätthålla ett stort förtroende för det digitala samhället.

Kritiska brister i allmän IKT-kompetens och cyber- och informationssäkerhet kan inte åtgärdas enbart genom rekrytering och anställning. Det kommer att vara avgörande att investera i vår befintliga arbetskraft och frigöra dess fulla potential genom möjligheter till omskolning och kompetenshöjning, och genom att skapa miljöer för kontinuerligt lärande. Hur man lockar talanger att arbeta inom IKT och cyber- och informationssäkerhet samt främjar möjligheter till livslångt lärande inom IT för en arbetskraft som kommer att finnas på arbetsmarknaden längre är gemensamma regionala utmaningar som erbjuder stora möjligheter till samarbete.
- **3.4. Pålitlig, säker, ansvarsfull och hållbar användning av teknik, inklusive artificiell intelligens**
Det råder ingen tvekan om att ny teknik kan användas för att förbättra människors liv och bidra till att lösa några av vår tids mest akuta utmaningar, men den medför också betydande risker. Det är avgörande att tekniken används på ett ansvarsfullt sätt där människor behåller huvudrollen för att minska riskerna samtidigt som potentialen utnyttjas. Eftersom den nordisk-baltiska regionen ligger i

framkant av digitaliseringen i Europa, med en stark gemensam värdegrund och en högutbildad och digitalt kompetent befolkning, har regionen möjlighet att påverka och vara ett ledande exempel på hur teknik används och hur man hanterar potentiella risker. MR DIGITAL tillhandahåller en plattform för nordiskt-baltiskt samarbete.

5. Utvärdering av samarbetsprogrammet

Samarbetsprogrammet gäller för perioden 2025–2030, även om denna period är uppdelad i två treåriga arbetsplaner, en för 2025–2027 och en för 2028–2030.

En utvärdering ska genomföras i mitten av perioden, utifrån vilken ministerrådet kan välja att justera samarbetsprogrammet och få synpunkter till utformningen av arbetsplanen för den sista perioden.

Fortlöpande utvärderingar kommer också att äga rum efter generalsekreterarens och ministerrådets gottfinnande.